

In Nederland bestaan op het ogenblik 3 officiële en t.m. 1 kleinere en z.g. zwarte opslagplaatsen van atoomkoppen. Dit betekent, dat de plaatsen waarop dezen zich bevinden een geprivilegieerd doel vormen op het ogenblik dat er oorlog komt.

Wanneer wij het weten, wanneer ook u het kunt weten zullen de russen het zekerlijk ook weten. En ik geloof niet, dat die in de oorlog hier alleen Oetschitjornie komen zingen tegen die atoomkoppen. Wanneer de eerste gebruikt wordt gooit men er onmiddellijk van eigen zijde iets dergelijks op neer.

In Duitsland is het op het ogenblik nog veel erger: daar bevinden zich op het ogenblik 7 grote " lagers" waarvan er indien ik mij niet vergis 5 algemeen bekend zijn, twee z.g. geheim terwijl hier verder ook nog liefst 7 z.g. zwarte opslagen van kleinere inhoud bestaan.

In al deze gevallen gaat het voornamelijk om atoomkoppen voor bommen en granaten, maar een deel van de duitse opslag is ook bestemd voor z.g. atoom artillerie. Wat betekent dat het hier gaat om atoomwapens die kunnen worden ingezet middels raketten op zeer korte afstand en zelfs middels kanonnen kunnen worden afgevuurd.

Rekening houdende met het feit, dat het grootste deel hiervan bekend is bij de meest belanghebbenden kan worden aangenomen dat, zo het tot een oorlog komt tussen Ussr en Usa er een zodanig snelle reeks van atoomexplosies alleen in beide genoemde landen reeds plaats zal vinden dat een groot deel van W.^uropa door fallout e.d. de eerste 100 jaren wel buiten gevecht is gesteld. Wat niet zo leuk is.

Natuurlijk kun je atoomwapens wel gebruiken om alle ingrijpen van een tegenstander onmogelijk te maken. Maar dan moet je bereid zijn jezelf en gehele volkeren op te offeren. In dat geval breng je alleen maar zo grote atoombommen aan dat bij ontbranding daarvan een geheel werelddeel tenminste onbewoonbaar zal worden. Het geheel wordt niet beheerst door mensen, maar door een komputer of ander apparaat dat, zodra een aantal explosies plaats vindt en de radioactiviteit op enkele punten de norm overschrijft op belangrijke wijze vanzelf de zaak doet ontploffen.

In dat geval zou een ieder met atoomwapens en andere atomaire inrichtingen heel erg voorzichtig zijn. Maar ja, wie durft dat aan, nietwaar? Wanneer je een goede pief bent vindt je het heus niet zo erg wanneer het voor anderen paf gaat. Maar wanneer het ook nog paf moet gaan wil je er toch wel aan verdienen. En dat betekent, dat er iets over moet blijven als vergoeding voor je kosten.

Vandaar ook, dat bepaalde figuren zo sterk voor het gebruiken van de neutronenbom zijn. Deze immers heeft een groot voordeel: alle materieel wordt gespaard. En dus is winst maken eerder mogelijk. Zeker, alle levende wezens vervallen, ook planten en dieren. Maar dat is zo erg, want de periode die je nodig hebt om alles af te laten koelen en plantaardig en ander leven te vervangen, afhankelijk van bepaalde bestrijdingsmiddelen voor lichte radioactiviteit die ook al bestaan, is minsten 2, maar ten hoogste 25 jaren.

Toch krijg ik het gevoel dat de meeste van de heren die zich met deze zaken bezig houden zich niet geheel bewust zijn wat zij in feite doen. Het lijkt er op dat zij allen denken " ach, mijn tijd zal het wel duren".

Ik hoop, dat zij gelijk hebben. Maar voor de mensheid zelf is het toch mogelijk verstandiger wat dieper na te denken over alles, wat er zou kunnen gebeuren: niet het feit dat de een of andere idioot een bom zou laten exploderen om zo een wereldoorlog te doen ontstaan. Dit lijkt mij niet meer mogelijk: de betrokken instanties beseffen wel degelijk, dat het gevaar dat iemand zo wil handelen bestaat en dus ook wel degelijk,

hoe men een dergelijk iets kan voorkomen.

Maar indien er sprake is van een toenemende spanning, die uiteindelijk in oorlogshandelingen ontaardt - onverschillig waar - zijn alle opslagplaatsen waar atoomwapens liggen opeens tenminste een wettig doel. Dan staan daar meteen scherp gestelde raketten op gericht.

En wanneer een groot land dan de kans loopt van een nederlaag zal men niet aarzelen, tenminste al die voorraden van atoomwapens bij de tegenstander de lucht in te jagen. Juist dan zal men menen met enkele atoombommen alsnog de nederlaag in een overwinning te kunnen doen verkeren.

Ik weet wel, dat men algemeen zegt, dat niemand zo gek zal zijn. Want, zo redeneert men, wanneer iets dergelijks plaats zou vinden zou ook degene die begint daardoor zelf ten gronde gaan.

Maar kennelijk beseffen degenen die zo redeneren niet, wat dictators voor mensen zijn. Wanneer u zich realiseert, hoe lang het heeft geduurd voor Duitsland toegaf, dat het de oorlog verloren had en hoe lang het van de militaire erkenning dat men verloren had tot het sluiten van een werkelijke wapenstilstand heeft geduurd, zal men tot de verbijsterende konklusie komen dat bijna een half jaar lang met alle beschikbare wapens is doorgevochten terwijl vaststond dat men niet meer winnen kon.

Dat betekent dat opzettelijk een half jaar lang overal alles is vernietigd, dat mensenlevens zijn opgeofferd - ook door de Duitsers zelf - terwijl men besefte dat dit zinloos was.

Kennelijk vindt de dictator in kwestie met zijn directe volgelingen het beter dat geheel Duitsland met hen tengronde zou gaan dan dat er nog iets voor de overwinnaar over zou blijven. Zij hebben in zoverre pech gehad dat niet allen die zij meenden te kunnen vertrouwen of beheersen zo strikt de voorschriften tot vernietiging van alle strategisch mogelijk belangrijke zaken hebben opgevolgd als de machthebbers wensten. Maar er is heel wat onnodig opgeblazen enz.

Dat is het mooie: wanneer je vecht met gewone wapens en explosieven kan je niet alles vanuit enkele punten ten gronde richten. En hier was geen sprake van atoombommen.

Maar denkt u dat er, indien in Duitsland atoombommen gelegen zouden hebben en atoomraketten gestaan zouden hebben die door Hitler en de zijnen radiografisch ontstoken zouden kunnen worden, deze mensen dit niet zouden hebben gedaan alvorens de hand aan zichzelf te slaan?

Met een dergelijke mentaliteit bezielde mensen vindt je overal. Ook in Rusland, in Amerika, in duizend en een kleinere groepen en staatjes. Zelfs in China. Er zijn zovele mensen die zo bezeten geraken van de macht dat zij op het ogenblik dat hun eigen ondergang dreigt en zij over de nodige middelen beschikken, bereid zijn die middelen te gebruiken, zelfs indien dit het einde van de wereld als bewoonbare planeet zou betekenen. Het feit, dat ook zijzelf slachtoffer worden van hun daad telt voor hen minder dan het gevaar te verliezen.

Een punt waaraan men bij het bespreken van atoomwapens en dergelijke zaken steeds weer voorbij pleegt te gaan. De mensen zeggen al snel dat het zo een vaart wel niet zal lopen. Ik ben het zelfs met hen eens: het zal voorlopig wel zo een vaart niet lopen. Maar aan de andere kant is het wel opvallend, dat men bij alle overwegingen juist aan dit gevaar zonder meer voorbij gaat en doet, alsof het niet bestaat. Men ontrent steeds weer de neiging van de mens om zijn eigen falen op anderen af te wentele of desnoods anderen met zich te trekken in de ondergang.

Gevaren worden al snel onderschat omdat men eenvoudig geen beperking wenst er aanvaardend bij het volvoeren van zijn plannen.

Nemen wij als voorbeeld eens het bouwen van atoomcentrales. Het is wel duidelijk, dat fouten hierin optreden. Harrisburg is indertijd in de publiciteit gekomen, al heeft men het werkelijke gevaar en de werkelijke

gevolgen voor de omgeving grotendeels geheim weten te houden.

Toch is dit gebeuren een sprekend voorbeeld geworden voor allen die het gebruik van kerncentrales willen afwijzen. Maar is het u bekend dat er in het afgelopen jaar alleen in de Usa 37 storingen in atoomcentrales voorkwamen die tot een ramp hadden kunnen voeren? Is het U bekend, dat er tenminste 5 storingen van grotere omvang voor zijn gekomen in Frankrijk waarvan 3 in centrales en 2 in een opwerkingsfabriek?

Heeft u misschien gehoord dat ook in Nederland, waar men veel voorzigtiger is dan in andere landen, t.m. 2 malen een atoomcentrale moest worden stilgelegd omdat anders ernstige fouten zouden zijn opgetreden? Realiseert men zich, dat in Engeland tenminste 9 malen reactoren geheel of gedeeltelijk werden stilgelegd wegens ernstige fouten?

Dat betekent dan wel, dat die dingen niet zo veilig zijn als men veelal beweert. zo foolproof als men het voor wil doen komen. Degenen die spreken in het voordeel van een dergelijke energiewinning zeggen, dat het zelfs indien het tot het ergste komt gaat om een "beperkte ramp".

Dat is echter niet in overeenstemming met de laatste gegevens. Indien men nagaat wat er al zo gebeuren kan met alle leven wanneer tijdelijk, maar gedurende b.v. enkele weken, de natuurlijk straling stijgt met rond 7 röntgen - en dat is toch niet zo veel en zou bij een explosie over een groot gebied optreden, - zo blijken gewassen te worden aangetast, mensen en vee vertonen afwijkingen. Onvruchtbaarheid komt meer voor, bepaalde kankers komen meer voor.

Wanneer er een enkele atoomcentrale explodeert komt men in een cirkel van 300 k.m. tot een stijging van straling waarbij deze norm van 7 röntgen stijging bereikt of overschreden wordt.

Voorstanders roepen uit, dat er al vele centrales jarenlang werken en dat er nog niets is gebeurd. Inderdaad, zij hebben gelijk. Maar je kunt ook stellen, dat vliegen erg veilig is daar er in verhouding minder ongelukken gebeuren dan bij welke andere vorm van vervoer ook.

Maar tegenover dit alle staat wel één punt: wanneer een trein een ongeluk krijgt kunnen er altijd betrekkelijk veel mensen nog goed afkomen. Bij een vliegtuigongeluk is deze mogelijkheid veel kleiner.

Zo bezien moet je stellen, dat er zaken zijn, waarbij statistisch gezien de veiligheid veel groter is dan bij andere zaken, maar die toch in wezen gevaarlijker zijn daar zo er eenmaal een ongeluk gebeurt, er te veel niet meer te voorkomen gevolgen optreden terwijl het ongeval op zich veel minder kans heeft om in omvang door ingrijpen alsnog beperkt te worden.

Dit geldt voor een atoomoorlog zo goed als voor een andere vorm van werken waarbij een atoomexplosie op kan treden. Ook voor een atoomcentrale.

Toch ben ik het eens met degenen die stellen, dat je die bron van energie niet kunt missen. Want de mensen willen geen stapje terug doen, dat blijkt steeds weer. Maar dan mag ik toch wel nadrukkelijk er op wijzen, dat je voor die energie niet alleen betaalt met geld, maar ook door het nemen van een betrekkelijk groot risico.

Kortom, het gebruiken van atoomenergie, waarvoor dan ook, speelt met men in feite een hazardspel met de levens van een groot aantal mensen. Ik weet niet, of dit verantwoord is zolang die mensen zelf het risico niet geheel duidelijk kennen en zelf een keuze kunnen bepalen.

Ach, natuurlijk. Pief, paf, poef gebeurt zo gauw niet. En degenen die heerlijk in zijn leunstoel beslissingen treft denkt natuurlijk, dat iets dergelijks hem en zijn belangen niet zal overkomen.

Maar zo dacht die automobilist ook die in de morgen de snelweg op draaide om een uurtje later dood uit een totalloss te worden losgebrand.

De mensen denken steeds weer: dat overkomt mij niet, bij mij, bij ons is dit onmogelijk. Wanneer ik u zeg, dat u bij het naar buitengaan dood zoudt kunnen vallen denkt U: ja, het is wel waar, maar dat gebeurt ons niet. Waarin u bij uitzondering voor heden ook nog gelijk hebt ook. Maar realiseer u, dat het werkelijk niet onmogelijk is.

Dat de kans op een dergelijk gebeuren niet bepaald groot is ben ik onmiddellijk met de deskundigen eens. Maar toch ... de kans blijft bestaan. Ik heb u zo even een aantal storingen opgenoemd in atoomcentrales en opwerkings bedrijven. Dat wil zeggen dat hier een reële mogelijkheid bestond dat het mis zou kunnen gaan.

Aan de hand van enkele van dergelijke ongelukken, o.m. Harrisburg maar ook enkele andere gevallen zoals in Texas kunnen wij met zekerheid konstateren, dat mensen wel eens geneigd zijn risico te lopen door voorlopige herstellingen, alleen maar om sneller weer in bedrijf te kunnen zijn.

Bij enkele ongelukken bleek verder, dat men bereid is voort te gaan ook wanneer de kans om te slagen 1 is tegen 10 kansen om uiteindelijk te falen. Zoals b.v. in Harrisburg ondanks alle publicaties wel degelijk het geval is geweest.

Mogelijk hebt u tegen het nemen van dergelijke risico's geen bezwaar. Dan is dit uw eigen keuze. En dus uw recht. Maar hoever rijkt dit recht, wanneer uw keuze mede betrekking heeft op de veiligheid en het welzijn van rond 100.000 andere mensen?

Wanneer u wilt kiezen voor atoomwapens zo is dit een keuze, die uw eigen recht en zaak is. Wanneer u meent dat dit noodzakelijk is moet u daarvoor maar kiezen. Maar u moet zich wel even afvragen, of het redelijk is, daarvoor het leven van miljoenen mensen in de waagschaal te stellen - zeker wanneer dezen geen beslissingsmogelijkheid en geen kennis hebben van de gevaren voldoende hebben om zelf zich een oordeel te vormen.

Zeker, er zijn vele argumenten voor en vele argumenten tegen, allen goed beredeneerd. Maar de werkelijkheid waar het om gaat schijnt men van beide kanten te willen vermijden. Mogelijk, omdat een reële benadering van het werkelijke probleem sentimenteel lijkt.

Wie heeft het recht, het leven van zeer vele anderen in de waagschaal te stellen op grond van een veronderstelling die niet bewezen kan worden, als b.v. de stelling dat het atoomwapen werkelijk afschrikwekkend genoeg is om verdere oorlogen te voorkomen en nooit zal worden ingezet.

Wie heeft het recht, het leven en de gezondheid van zeer vele mensen op het spel te zetten omdat een atoomcentrale zo lekker energie levert en gezien de prijzen op het ogenblik werkelijk rendabel is. Wie heeft het recht een dergelijke beslissing die zovele anderen betreft zonder meer te nemen?

Het gaat niet alleen over jou. Het gaat niet alleen over een abstractie. Het gaat om de mogelijkheid dat je door je beslissing grote aantallen mensen opoffert.

Daarmede is de gehele pief paf poef kwestie terug te brengen tot een morele vraag: De vraag of men het recht heeft, dergelijke verantwoordelijkheden op zich te nemen, of men het recht heeft zo voor zich het risico dat men wel degelijk neemt weg te wuiven, of men het recht heeft inkomensbelangen of werkgelegenheid zwaarder te laten tellen dan twijfels en bezwaren.

Als je gelooft in God en je gelooft, dat je aansprakelijk bent voor al wat je doet - en waarom zouden christenen anders steeds weer wijzen op de zondigheid van de mens? - zo vraag ik u: heeft men het recht in de naam van rechtvaardigheid, democratie, christendom een dergelijke zonde aan zijn medemensen te begaan?

Ik besef, dat dit geen populair onderwerp is. Mogelijk had ik beter iets lichters, iets luchtigs kunnen nemen. En dan geen Bourbon, want wat daarvan nog over is gebleven is meer dan burgerlijk.

Aan de andere kant moeten wij toch even verder denken. Er zijn op het ogenblik heel wat kleine staatjes waarin een enorme machtsstrijd afspeelt. Hier is het een stammen oorlog, daar is het een standen oorlog. Ik zou nu graag willen weten of men als goed christen gerechtigd is, een van beide partijen in dergelijke gevallen steun en b.v. wapens te leveren. Kortom, of men het recht heeft anderen te helpen elkander te doden.

Ik denk, dat iemand die een idioot kind een ontzekerde en geladen mitrailleur in handen geeft aansprakelijk is voor elke dode die dat kind doet vallen.

Vele diktators, vele revolutionaire bewegingen zijn als idiote kinderen of erger, omdat zij geen enkel begrip hebben voor de werkelijkheid en de bestaande mogelijkheden.

Maar die mensen lever je dan wel vliegtuigen plus bommen, de modernste snelvuurwapens, alles onder het motto, dat anderen de tegenpartij ook bewapenen en zonder zich af te vragen, of die anderen dit zouden doen wanneer men zichzelf meer beperkingen op zou leggen op dit gebied.

Maar waarom doen zich idealistisch noemende staatslieden dit dan? Omdat het een leukere handel is of omdat het zo goed is voor de werkgelegenheid?

O, officieel doe je zo iets niet. Men maakt zelfs veel lawaai over de levering van twee onderzeeërs aan Taiwan. Maar in feite is het even gevaarlijk die mensen surfplanken of waterski's te leveren, want er zijn heel wat dagen dat zij de afstand tot China ook zo af kunnen leggen. Dit is dus voornamelijk een politieke kwestie.

Dit is in feite een beetje onzinnig. Maar er zijn andere zaken die ernstiger kunnen worden. Stel dat uw land electronica, waarin men op bepaalde punten nog steeds sterk is en een stapje voor, gaat leveren aan dergelijke landen en hen zo b.v. in staat stelt, afvuurinrichtingen te automatiseren, bommen op afstand te sturen, onderdelen levert voor dergelijke projecten. Al spreekt niemand daarover. Het kan de dood van meer mensen betekenen dan twee duikboten, maar niemand spreekt hier over en bovendien is het goed voor handel en werkgelegenheid.

Ik vraag nogmaals of men als mens, als christen, het recht heeft anderen te helpen elkander te doden. Ook al besef ik dat dit een moeilijke keuze blijft.

Ik weet heus wel, dat de zaken ingewikkelder liggen dan dit en dat meer belangen daarmee verbonden zijn dan ik heb opgesomd. Maar aan de andere kant blijf ik er bij dat je als mens en christen niet je handen in onschuld kunt wassen wanneer je anderen de middelen verschaft om elkander te doden. Want wanneer zij dit werkelijk zouden doen ben jij daarvoor mede aansprakelijk.

Zeker, het is ingewikkeld in de wereld. Het gaat om politieke machtsevenwichten, het is een kwestie van werkgelegenheid, rendabiliteit, ja, het is vaak onze welvaart die daarmee in het geding komt.

Toch blijf ik de vraag stellen of hetgeen men nu doet in zoveel zich christelijk noemende landen ooit te rechtvaardigen is. Zou het niet beter en eerlijker zijn om toe te geven dat je niet gelooft in de mens en in God dan wel te stellen, dat je voelt deze aansprakelijkheid niet te kunnen dragen?

Zou het niet beter zijn desnoods je partij de vernieling in te laten gaan, desnoods in onmin te komen met machtige andere staten maar in ieder geval duidelijk te maken, dat je staat achter hetgeen je gelooft, dat je tegenover God en de mens betrouwbaar en eerlijk wilt zijn en blijven?

Nederland wil zo graag principieel doen. Er is een zeer principiële regering aan de macht op het ogenblik. Ik ben het volledig met die mensen eens wanneer zij stellen: wij hebben nu eenmaal toegezegd die duikboten te leveren aan Taiwan, nu moeten wij het ook doen, ook al zijn de gevolgen daarvan groter dan wij veronderstelden.

Dat zij beter een dergelijke beslissing niet genomen hadden en eerst eens zouden hebben nagegaan, wat eventueel de gevolgen zouden zijn is een andere kwestie. Maar zij hebben nu eenmaal een belofte gegeven. Het is dan reeel de zaak ook door te zetten, al is het alleen maar omdat je anders jezelf brandmerkt als een onbetrouwbaar individu.

Wanneer ik echter dergelijke mensen dan luidkeels hoor uitroepen dat het zo erg is dat er in zoveel landen martelingen en onderdrukking voorkomen, maar men blijkt wel daarvan te willen profiteren door wapens te leveren dan acht ik ook dit een toppunt van onbetrouwbaarheid.

Het is mooi dat men zich verzet tegen de onderdrukking van medemens. Maar wat moet ik er van denken dat die mensen dan wel bereid zijn onder druk van een wat te rechts geworden regering in het buitenland mede te werken aan maatregelen, die voeren kunnen tot de onderdrukking van een ieder die probeert op te komen voor zich en eigen veiligheid?

O, dit zijn maar vragen. Ik wil u geen oplossingen opdringen. Ik probeer u alleen enige informatie te verschaffen en met een probleem te konfronter.

Pief paf poef is een leuk kinderspel. Paf jij bent dood. Mogelijk zijn er wel eens kinderen, die een dergelijk spel spelen met een echt pistool en niet geloven, dat je iemand werkelijk dood kunt maken. Want op de t.v. zie je iemand die neergeschoten was vaak in een volgende aflevering weer springlevend rondlopen.

Van verantwoordelijke personen in de politiek, in de economie, in de sociale sector moeten wij toch wel verwachten dat zij iets verder zien dan dergelijke domme kinderen. Zoals wij toch wel mogen verwachten dat zij beter dan dergelijke kinderen die van niets nog werkelijk weten, beseffen waarom het gaat en zich niet blindstaren op het leuke spel dat zij spelen, op hun "strategie", maar ook besef tonen voor de konsekwentie die hun optreden en keuze heeft, niet alleen voor henzelf, maar voor alle mensen.

Wanneer de staatslieden niet zo tegen elkaar verdeeld zouden zijn zou deze wereld al veel dichterbij een eenheid kunnen zijn. Zeker, groepen verschillen van elkaar in gebruiken, mogelijkheden, inzichten. Maar zij zouden met elkaar wel degelijk samen kunnen leven en samen kunnen werken.

Realiseer u dat in Iran voor de mullahs aan de macht kwamen heel veel blanken bevriend waren met soms dezelfde mensen die nu samen met hun kinderen staan te schreeuwen om wraak tegen Amerikanen, Engelsen Duitsers of blanken, kortom wie dan ook door hun leiders als vijanden worden aangeprezen. Besef dat de massa daar nu bereid is degenen om te brengen die het eerst als vrienden en gasten heeft beschouwd.

Heus, dat is niet te danken aan de gewone mensen. Het is eerder te wijten aan de machtsbezetenheid van een stukje van de mahomedanische geestelijkheid.

Maar op dezelfde manier staan ergens anders de mensen te brallen dat zij de vrijheid moeten verdedigen. Maar hetgeen zij verdedigen is geen vrijheid, maar het machtsbesef, het meerwaardigheidsbesef van degenen die hen aanvoeren.

Overal op de wereld tref je staatslieden. Het merendeel van hen gaat nog steeds trouw ter kerke en waar dit niet meer zo is is men in ieder geval op elke partijvergadering getrouw applaudiserende aanwezig. Deze mensen, die beter zouden moeten weten, bezeten door hun eigen verlangen naar

macht, gedreven door hun kunstmatige blindheid voor alles wat niet past in hun denkwijze, hun ideaal, hun machtbegeeren en de handhaving van hun eigen positie zijn het vooral die roepen dat atoomcentrales meer en in grotere aantallen noodzakelijk zijn, dat een verdere atoombewapening onvermijdelijk is, dat van een detente, een werkelijke ontwapening geen sprake kan zijn.

Wie het met mij eens is verklaart daarop die mensen schuldig. Maar zijn zij de enigen? Wie gaf hen de macht? Hun medemensen. Wie geeft hen de middelen? De mensen.

Stel dat Rusland een atoomoorlog begint. Dan is er geen rus - uitgezonderd enkelen misschien die zo promotie denken te maken - die dat werkelijk wil. Dat zelfde geldt voor de burgers van de Usa en van al die andere kleinere mogendheden die op het ogenblik ook al atoombommen hebben gemaakt of opgeslagen.

Men wil geen oorlog, men wil er macht mee bereiken. En heel wat mensen worden er toe gebracht te geloven dat zij delen in de macht van degenen die hen aanvoeren. Niets echter is minder waar.

Nederland kan mogelijk nog een machtig land worden. Maar dan wel alleen wanneer elke burger onmondig wordt gemaakt. Nederland kan natuurlijk weer volkomen vroom, katholiek en bijbelgetrouw worden, wanneer je maar iedereen die anders durft spreken de mond snoert en desnoods de ergste ketteren op de brandstapel brengt.

Maar wil je dat nu werkelijk? Ik geloof dat de meeste mensen, staatslieden niet uitgesloten, niet beseffen wat zij doen. Zij zijn ergens voor of ergens tegen. Maar wanneer het betekent dat het voor hun eigen leven en inkomen consequenties zal hebben wanneer zij ergens voor of tegen zijn, wanneer hun macht en invloed in het geding komen zwijgen zij. Wat meer is, wanneer er iets aan verbonden is wat hen aantrekt zijn zij zelfs nog bereid medewerking te verlenen aan zaken die lijnrecht tegen hun begrip van juistheid indruisen. En daarmee maken dergelijke mensen, of het nu gaat om de werkmans in de wapenfabriek die zijn werk wil behouden of om de partijman die de macht van zijn partij in stand wil houden, volgens mij schuldig.

Ik heb gewezen op gevaren die verbonden kunnen zijn aan het bouwen van atoomcentrales, het stationeren van atoomwapens, het opvoeren van atoombewapening. Maar ook u hebt er deel aan. U speelt ook het spel mee. Ook u denkt steeds weer: nuja, als het niet anders kan ... Voor wat werkgelegenheid of wat welvaart moet je dan maar wat risico lopen.

Maar u neemt die risico's niet voor uzelf alleen. Alle anderen zijn er mede bij betrokken, zelfs uw kinderen en kindskinderen. Beseft u dit, ook wanneer u redeneert dat het natuurlijk jammer is dat wij zo langzaam ons milieu vergiftigen, maar nuja, de industrie moet kunnen draaien want waar blijft anders onze welvaart.

Maar uw welvaart betekent dan wel de uitvaart voor de mensen van morgen. Realiseer u die dingen. Denk er eens over na. Ik beseft dat u er als eenling niets aan kunt doen. Dat verwacht ik ook niet van U. Maar denk er tenminst eens over na en bepaal uw standpunt.

Vraag u eens af of de mensen, die dergelijke risico's steeds weer nemen wel de leiders zijn waarop je kunt vertrouwen. Vraag je eens af of de mensen die op deze wijze de welvaart of altans de schijn daarvan in stand willen houden wel de mensen zijn die je kunt blijven volgen wanneer je zelf nog enig geweten hebt.

En vraag je eens af of een rechtvaardige god bereid zal zijn u vrij te spreken wanneer u steeds weer kiest voor hetgeen voor u het gemakkelijkste en eenvoudigste is.

Dit alles te samen is het onderwerp dat ik u wilde voorleggen. Niet al te lang misschien, maar aan de andere kant toch actueel genoeg.

om uw belangstelling en aandacht waardig te zijn. Elke maand bespreken wij een andere actualiteit, steeds weer belichten wij andere kanten van bekende en onbekende zaken.

Deze maal wilde ik u wijzen op een punt dat spanningen veroorzaakt. Op dit ogenblik zelfs zijn er ondergrondse diplomatieke acties gaande om ook nederland te bewegen tot het plaatsen van bepaalde raketinstallaties, tot het opslaan van nog meer atoomwapens. Zoals ook Duitsland en zelfs frankrijk. Zelfs is men bezig heel voorzichtig aan het informeren of men misschien - je kunt immers nooit weten - met zwitserland en zweden bepaalde overeenkomsten zou kunnen treffen waardoor men ook hier de gordel van atoömdreiging wat dichter kan aanhalen.

In deze periode zult u natuurlijk met veel propaganda gekonfronteerd worden voor atoom energie, voor het plaatsen van atoomwapens. Ik heb u enkele gegevens verschaft en enkele denkbeelden voorgelegd. Misschien dat u dit dan eens wilt afmeten tegen al die officiële uitspraken en al die propaganda.

Propaganda en uitspraken van mensen die, misschien met de beste bedoelingen, spelen met het leven van komende geslachten, spelen met het welzijn van een groot deel van de wereld, ja, mogelijk van de gehele wereld.

Meer dan dit mag en kan ik niet van u verlangen. Maar mogelijk beseft u ook zelf dat het wel eens goed zou kunnen zijn over dergelijke dingen zelf na te denken. Hebt u commentaar?

x U geeft ons als onbekend staatsburger in nederland nogal wat verantwoordelijkheid. Wanneer je invloed wilt uitoefenen zul je dit middels politieke kanalen moeten doen. Tegen de tijd dat je echter in een partij voldoende invloed hebt bereikt ben je al zo gekorrumpeerd dat je niet meer volgens je eigen besef alleen te werk gaat. (bekort)

- Dat ben ik geheel met u eens. Misschien dat men dan ook zou moeten beseffen, dat politieke kanalen niet bruikbaar zijn tenzij voor de onderlinge spelletjes van hen die in feite niets veranderen aan de werkelijkheid maar daarop alleen tijdelijk wat afwijkende regels zeggen toe te passen.

Toch kan ik mij methoden voorstellen waarmee ook burgers zonder politieke bindingen veel kunnen bereiken. Om een voorbeeld te geven: Wanneer 20 - 100 nederlanders besluiten het deel dat volgens hen van de belastingheffing naar defensie gaat af te trekken vande aanslag die zij krijgen, dan worden die natuurlijk de pineut.

Maar wanneer nu eens 100.000 nederlanders zo zouden handelen liggen de zaken anders en zal men wel degelijk rekening met hen houden. Het is als met het probleem van de krakers:

Een enkele man die een huis kraakt, nu ja, die wordt er desnoods wel even uitgeslagen wanneer hij niet vrijwillig gaat. Maar wanneer een groot aantal mensen in samenwerking gaan kraken wordt het veel moeilijker. Zeker wanneer een groot deel van de bevolking het in feite met hun optreden grotendeels eens is.

Dan heb je niet alleen veel meer politie nodig, maar het kost ook veel meer. Dan wordt het gemakkelijker om langs een andere weg, door zoeken naar overeenkomsten en enige dulding, een oplossing te zoeken.

Als dit ook niet helpt, zal uiteindelijk de zaak uitgevochten moeten worden. Zolang dit een kwestie is van getraïnde gewapenden tegen wapenlozen kun je de strijd nog winnen. Maar pas op, dat je niet te erg tekeer gaat, anders komt ook de tegenstander met wapens.

De keuze wordt dan op de duur; kraken strafbaar stellen en burgeroorlog of iets wat er op lijkt danwel een oplossing zoeken voor het woningprobleem en zo de rechtvaardiging van het kraken wegnemen.

M.a.w.: een enkeling kan inderdaad weinig of niets. Die kan hoogstens een martelaar worden. Politiek kun je evenmin iets bereiken, want de gehele partij mag al ergens tegen zijn, maar ik geef u op een briefje dat de kamerfractie anders denkt en handelt, wanneer het haar zo uit komt.

Maar wanneer steeds meer mensen zeggen: wij werken op geen enkele wijze mee, wij weigeren er voor te betalen. Betekent dit, dat wij werkeloos worden, dan moet dat maar. Betekent het dat wij de gevangenis ingaan, probeer het maar. Mogelijk heb je nog een gevangenis waar wij allen in passen, zo liggen de zaken anders.

Het klinkt mogelijk vreemd dat wij hier, vanuit de geest, spreken over buitenparlementaire actie. Maar dit is een periode waarin uw parlement zich zodanig verward en verknoopt heeft in een volledig eigen beschouwen en formuleren dat men ondanks alle deskundigen steeds weer komt tot besluiten die blijk geven van een dermate grote ondeskundigheid dat van daar geen heil meer te verwachten is.

Laat de feiten tellen. Geloof maar, dat de meeste mensen in het parlement nog steeds liever tegen abortus zouden hebben gestemd. Toch is men bezig met een legalisering er van. Waarom? Omdat zij alleen ten koste van veel strijd en geweld - plus waarschijnlijk groot verlies aan stemmen en invloed - hun zin hadden kunnen doorzetten.

De minister van Justie van eens, van Agt, heeft dit al veel vroeger terecht ingezien en heeft zich - zoals hij veelal doet - dan ook ondanks boude uitspraken teruggetrokken van ingrijpen zodra duidelijk werd, dat de kans op groot geweld te zeer waarschijnlijk was.

Er is dus een mogelijkheid om ook buiten de politiek om invloed uit te oefenen. Niet, dat ik u ~~buitenparlementaire~~ acties wil aanbevelen. Maar ik heb u met een voorbeeld duidelijk gemaakt dat dit inderdaad invloed kan hebben. De keuze dient beseft te worden, u zelf dient die te maken.

Besef, dat u zelf wel over uzelf en uw houding kunt beslissen, dat u daarvoor heus niet afhankelijk bent van de een of andere wat oudere heer die zetelt bij het een of andere departement.

Bezie ik de vele acties die gevoerd werden door burgers en die b.v. voerden tot het sluiten of opruimen van z.g. gifbelten, dan moet ik nadrukkelijk hierbij opmerken dat deze zaken niet te danken zijn aan een gewetensvol ingrijpen van de voor deze zaken verantwoordelijke instanties, maar dat in bijna alle gevallen acties van burgers de aanleiding werden tot ingrijpen, ook wanneer dit dan door instanties uiteindelijk werd uitgevoerd.

Hieruit blijkt, dat je van bovenaf een dergelijke zaak zelden of nooit kunt geregeld krijgen. Maar van onderaf kun je een pressie uitoefenen waardoor het op de duur voor degenen die boven je staan eenvoudiger en zekerder is, maar toe te geven.

Maar zoals reeds gesteld, ik verwacht van u geheel niets buiten een beschouwen van de argumenten, ook die welke ik heb aangedragen. Voelt u verantwoordelijkheid, probeer dan overal en zoveel mogelijk duidelijk te maken waarom u voor of tegen iets bent en weiger medewerking wanneer u iets niet juist acht.

Ideaal zou natuurlijk zijn dat iemand die ontdekt dat zijn bedrijf meewerkt aan iets, wat volgens hem niet juist is, al is het maar het leveren van onderdelen, onmiddellijk dank u zou zeggen en niet meer zou willen werken.

Zoals het goed zou zijn dat de burgers, wanneer eenmaal besloten wordt dat een bepaalde door hen niet gewenste opslagplaats in hun woonplaats wordt gevestigd, onmiddellijk en allen zouden trachten op zo kort mogelijke termijn naar elders te verhuizen.

Al zou men elders zolang in een caravan moeten wonen. Op die manier kom je verder. Maar dit kan niemand van u eisen, dat moet men altijd weer zelf beslissen.

Nadrukkelijk ontraad ik optreden met geweld. Geweld stellen tegenover geweld heeft maar zelden goede resultaten opgeleverd. Maar een buitenparlementaire actie, mogelijk resulterende in burgerlijke ongehoorzaamheid op die punten waar men werkelijk en essentieel bezwaar koestert lijkt mij in deze tijd de enige methode waarmee men zijn stelling voor een ieder apert duidelijk kan maken en eventueel zijn inzichten ook grotendeels door kan zetten.

Ik geloof niet, dat een gewoon burger in de politiek kan gaan en daarmee werkelijk iets op korte termijn kan bereiken. Wat je wel bereikt is mogelijk voor jezelf een goed salaris en een goed pensioen, maar voor de mensen werkelijk iets op korte termijn bereiken lijkt mij onmogelijk.

De fout van de politici is, dat zij hun eigen idealen verkondigen en dan proberen die aan anderen tegen wil en dank op te dringen om, wanneer dit eens gelukt, uit te roepen dat zij nu werkelijk iets voor het gehele volk hebben gedaan.

Voldoende?

x Men spreekt hier nogal over eenzijdige ontwapening. Het IKV stelt Alle bommen uit Nederland. Laat ons beginnen, anderen zullen volgen. Maar eenzijdige ontwapening is niet ongeveer aarlijk en kan ook een atoomoorlog dichterbij brengen.

- Dit laatste ben ik niet met u eens. Wel zal de ander bij eenzijdige ontwapening een tijdlang een grotere dreiging willen ontlenen aan zijn atoomwapens.

Maar indien men dat reageert met een dreig wat je wilt, maar wij doen eenvoudig wat wij juist achten en zodra je leger hier binnentrekt blazen wij heel Nederland op, dan heeft hij niet veel meer te zeggen.

Het eigenaardige is dat steeds weer een ieder bereid is alle anderen voor zijn idealen te laten sterven, maar niet om het zelf te doen.

Eenzijdige ontwapening is mogelijk zoals het mogelijk is: jezelf buiten een bepaald bondgenootschap te plaatsen op het ogenblik dat men beslissingen wil forceren en je wil dwingen.

Maar niets heeft natuurlijk wel allerlei konsequenties die je dan ook zult moeten nemen. Ik denk hierbij aan handel e.d. die ongetwijfeld hiervan een terugslag zouden ervaren.

Maar ik ben het eens met allen die als mens en christen denken dat het beter is martelaar te worden dan moordenaar. Ik meen dat juist dit aspect te weinig wordt gezien bij alle besprekingen omtrent ontwapening e.d.

x Nederland wordt dan een zwakke schakel, de druk van de Russen op het westen zal groter worden. Dat brengt het gevaar met zich dat van Amerikaanse zijde, die wij niet kunnen beïnvloeden, gezegd zal worden dit gaat te ver. Het zou zelfs oorlog kunnen worden. Dat ligt buiten ons doel.

- Buiten uw doel, maar ook buiten uw verantwoordelijkheid. Het gestelde is geen zekerheid, in tegendeel. Wanneer de Usa haar tactiek van omcirkeling van kommunistische gebieden niet meer kan volvoeren doordat steeds meer landen weigeren deel uit te maken van hun atoomwapenring, dan zullen ook zij voorzichtiger moeten worden, omdat een groot deel van de atoomwapens die zij gebruiken een zo lange aanvluchttijd hebben dat zij opgemerkt zullen worden. Het is dus dan zeker, dat voor zij in staat zijn de vijand uit te schakelen hun eigen land gelijkelijk zwaar zal worden getroffen.

Zolang atoomwapens voor langere afstand in Europa zijn is het

mogelijk op korte termijn zoveel wapens te lanceren dat men minder tijd heeft tot reageren. Bovendien kan men er dan verzekerd van zijn, dat een behoorlijk deel van de atoomwapens van de vijand op Europa gericht zal staan en dus niet gericht kan worden op de Usa.

Volgens mij is dit juist, ofschoon z.g. deskundigen het hiermede zeler niet altijd eens zullen zijn en u het er ook niet eens mee behoeft te zijn. Maar nogmaals:

Ik geloof niet dat het een kwestie is van "wij zijn verantwoordelijk tegenover de wereld". Het is een kwestie van "wij zijn verantwoordelijk tegenover God en tegenover onszelf."

Eerst wanneer wij deze laatste verantwoordelijkheid volledig en bewust kunnen dragen kunnen wij nog eens gaan zien, in hoeverre wij voor onze naaste verantwoordelijkheid kunnen dragen anders dan door de bereidheid hem terzijde te staan en levens te redden waar ons dit mogelijk is.

Ik weet, dat uw redenering op het ogenblik zeer vaak wordt verkondigd. Ik weet dat zij politiek gezien geheel juist is. De evenwichtspolitiek van de machthebbers omvat dit en is een politiek argument.

Maar het is geen argument dat menselijk, menswaardig, laat staan christelijk is. En ik geloof dat men dan ook dit onder ogen dient te zien en niet uit moet trekken als eens de kruisridders, de banier met het kruis voorop, om andere volkeren te bekeren - lees onderwerpen - en te buigen naar eigen wil.

Nog een punt: Denkt u werkelijk dat een rusland dat nu reeds steeds meer moeilijkheden ondervindt van de eigen oostbloklanden, landen die het toch langere tijd heeft kunnen indoctrineren, in staat zou zijn grote veranderingen in de oostbloklanden en eigen land te voorkomen wanneer men werkelijk zou overgaan tot een bezetten van geheel West Europa?

De machthebbers beseffen zeer wel dat men voor dit zonder te grote moeilijkheden mogelijk zal worden, eerst het eigen levenspeil dermate omhoog zal moeten brengen dat het gehele volk in feite beter af is dan al die stakkers in de kapitalistische landen.

Want als blijkt dat in bezit, vrijheid van leven en levensvreugde die zog. onderdrukten in de kapitalistische landen er beter aan toe zijn dan eigen volk en zelfs onder de bezetting nog steeds er wat beter aan toe zijn en eerder hun mond open durven te doen dan in moedertje Rusland blijft er van de macht van de partij evenweinig of minder over dan men nu vreest in Polen te zien en meent te moeten voorkomen.

Het is goed hierbij te beseffen, dat het er minder opaan komt door wie je geregeerd wordt en in naam van wat je geregeerd wordt, mits je kunt leven als mens en medemenselijk kunt zijn en blijven tegenover je medemensen.

Ook dit ziet men over het hoofd. Uw nederlandse democratie is, zelfs met haar huidige meer rechtse signatuur, dermate socialistisch dat zij in wezen al dichter ligt bij het russische systeem dan bij het amerikaanse, of men dit nu wil erkennen of niet. Slechts voor een enkele klasse geldt hierbij een uitzondering. Dit is de klasse van de zeer kapitaalkrachtigen en de grootste ondernemers. Voor alle anderen zal het niet zo veel verschil uitmaken.

Wanneer je je dit eenmaal realiseert zul je toch mogelijk wat anders over dit alles gaan denken en je afvragen, waarom u degene dient te zijn die tegen beter weten en geweten in mee moet spelen met andere machtszoekers.

Mogelijk konkludeert u dan zelfs dat het niet alleen goed is naar buitentoe te prediken, maar dat je ook in eigen zaken de beginselen

die men steeds weer zo langdurig en fervent beleid aan te houden, in te houden en waar te maken.

Vergeef mij, dat ik het zo formuleer. Maar wanneer een land dat steeds weer predikt over menswaardigheid, menselijkheid, hulp aan de onderdrukten, zichzelf gelijktijdig maakt tot een nest van atoomwapens en volkomen bereid schijnt een ander volk te vernietigen "wanneer het nodig is", dan moet het tegen de rest van de wereld voortaan maar zijn mond houden en toegeven wat het is: Een hypocriet land dat in de naam van de hoogste idealen alleen zijn eigen belangen dient en vooral eigen macht en invloed in de wereld ten koste van alles zoekt uit te breiden of te handhaven. Uw kommentaar graag.

x Ik wil er op wijzen dat in dit land wel degelijk allerhande groepjes bezig zijn met antiatoomacties ... Is het mogelijk van deze beweging een grotere en meer massale beweging te maken (bekort)

- De enige mogelijkheid is hier de mensen voortdurend te konfronteren met de feiten. Niet alleen maar eenzijdige berichtgeving en propaganda, zoals men in deze groepen helaas maar al te vaak hanteert, plus een doorpraten over eigen denkbeeld zonder op het weerwoord van anderen te letten.

Geargumenteerd duidelijk maken wat men in wezen is, wil en doet. Deskundig werken met beschikbare gegevens. Argumenten voor atoomwapens ontzenuwen, wijzen op het feit, dat veel van het beweende alleen waar een stelling zonder enige ondergrond van feiten is.

Dus niet handelen als vele kleine groepen, die eigen onfeilbaarheid dermate hoog in het vaandel geschreven hebben dat zij niet eens meer bereid zijn werkelijk in te gaan op argumenten van de tegenpartij.

Probeer de argumenten van de tegenpartij te ontzenuwen. Wijs op de vele onbewezen stellingen die verkondigd worden, op de halve waarheden die gebruikt worden. Doe dit zo vaak mogelijk.

Wanneer u duidelijk maakt hoezeer de anderen in feite evenzeer of meer gissen dan u naar hetgeen mogelijk gebeuren zal, zult u meer aanhang winnen, omdat u risico's afwijst wanneer daar geen gegronde verwachting van weinig gevaar tegenover staat.

Als exclusieve groep blijven demonstreren, spandoeken wuivende en zo hier en daar eens iets blokkerende, zet weinig zoden aan de dijk. Aantonen dat een bepaalde uitspraak onjuist is, dat men in feite zichzelf en de massa bedriegt met holle argumenten heeft gemeenlijk veel meer resultaat. Want wie zich genomen voelt is eerder bereid duidelijk te maken, dat hij dat niet neemt.

Argumenten, feiten zijn de beste wapens. Zonder dit wordt je door de massa mogelijk wel welwillend beschouwd, maar ook gezien als een stel idioten. De mensen moeten met de feiten gekonfronteerd worden. Zij moeten de kans krijgen precies te beseffen wat het betekent wanneer een toename van z.g. lagere straling - die rond atoomcentrales gemeenlijk zonder meer als onschadelijk wordt aangevaardt, de natuurlijke straling met $3\frac{1}{2}$ tot 7 röntgen overtreft.

Maak hen duidelijk wat dit betekent voor het nageslacht, wat dit betekent voor veeteelt en landbouw, ja, zelfs voor de producten van verschillende fabrieken.

Wanneer u dit kunt aantonen kunt u de mensen duidelijk maken dat de mensheid in feite soms bezig lijkt met zelfmoord. En ik meen dat de Nederlanders nog niet dermate alles mee zijn geworden dat zij dit rustig willen aanvaarden.

Ofschoon men mij wel eens heeft verteld dat een Nederlander die failliet gaat een dergelijke oplossing soms langere tijd overweegt tenzij het failliet fraudulent is.

Ik hoop dat deze toelichting voldoende is en hoop dat u mij nu zult

toestaan mijn betoog te beëindigen. Het is ruimschoots tijd.

Onthoudt u het volgende: ik heb u dit alles ter overweging voorgelegd. Overdenk het door mij gestelde eens goed. Controleer de verschaftte gegevens of deze juist en voor u bruikbaar zijn. Is dit het geval, geef de inhoud door.

Is dit niet het geval, kom terug en zeg het ons. Zeg ons dat wij fouten hebben gemaakt, dat wij dwazen zijn. Wanneer u ons inderdaad kunt bewijzen dat U gelijk hebt zullen wij u niet alleen onze nederige excuses aanbieden, maar ook openlijk al hetgeen gezegd is terugnemen. Ik ben echter bang dat de kans daarop niet zo groot is.

In ieder geval wens ik u allen een goeden avond. Wees niet te bang voor alles, wat er nu is, maar besef wel, dat dit het begin betekent van al wat gaat komen en handel daarnaar. Tot ziens.

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

Goeden avond vrienden.

Tja, daar bent u een tijdlang bezig geweest over een politieke zure bom en nu dienen wij toch weer enigszins meer geestelijke zaken te bespreken.

Wanneer ik goed begrepen heb waarover de eerste spreker het had, zo behandelde hij een probleem waaraan de meeste mensen liever voorbijgaan. Wat volgens mij ook een esoterische probleem vormt:

Kan ik aan de buitenkant anders doen dan ik van binnen ben? Wanneer je daar achter wilt komen moet je eerst proberen uit te vinden wat je in werkelijkheid van binnen bent. En dat is esoterie.

Weet je van binnen echter wie en wat je bent en doe je aan de buitenkant alsof je iemand heel anders zoudt zijn, zo is dit eigenlijk niet goed te praten. Tenzij het natuurlijk karneval is.

Maar ja, wat zie je bij karneval? De mensen doen uiterlijk alsof zij iemand anders zijn en laten zo duidelijker blijken wat zij innerlijk zijn.

Ik kan overigens niet begrijpen waarom de vragen die gesteld werden door de eerste spreker zovelen van u pessimistisch gestemd hebben. Zoveel maakt het allemaal niet uit. Of je nu per expres naar onze kant komt of met het boemeltje, komen doe je toch.

Maar gezien uw reacties zou ik van mijn kant toch wel enkele aantekeningen willen maken. Wanneer je iets gelooft weet je het natuurlijk niet redelijk en zeker, maar voor jou is het een zekerheid.

Dat houdt in, dat die zekerheid niet alleen van binnen kan gelden maar wel degelijk ook naar buiten toe het belangrijkste in je leven dient te zijn.

Wanneer ik geloof aan een god omdat ik in mijzelf een goddelijk licht heb gezien, zo kan ik niet zeggen: aan de buitenkant laat die god niets van zich zien of horen, dus aan de buitenkant kan ik doen en laten wat ik maar wil.

Zi min als je kunt zeggen dat je gelooft in de gelijkheid van alle mensen en gelijktijdig kunt beweren dat je bureu geheel niet deugen. Want wanneer je werkelijk gelooft in de gelijkheid van alle mensen geef je toe dat je zelf dus ook niet deugt. Alle mensen zijn immers gelijk?

Mogelijk zou juist dit laate punt een juiste zelferkenning betekenen. Maar ja, aan die konsekwentie gaat men gemeenlijk oprecht en snel voorbij. Ook al een punt dat sommige mensen pessimistisch schijnt te maken.

Maar realiseer u dan tenminste het volgende: zolang je iets beseft voor het een feit is kun je het feit veranderen. Wanneer je iets eerst

beseft nadat het een feit is geworden, zul je het echter heel moeilijk meer terug kunnen draaien.

Wat je dan nog kunt veranderen is gemeenlijk niet voldoende meer om iets werkelijk ongedaan te maken. Daarom moet je dan alles geheel opnieuw overwegen en je houding bepalen uitgaande van de bestaande en nu ook erkende feiten.

Wanneer je dus op weg bent naar het innerlijk ik en het innerlijke licht moet je niet alleen voortdurend kijken wat hier je waarheid is, waarin je gelooft, maar je zult ook elke keer wanneer je weer uit die droom terugkeert tot de wereld van de mensen je af moeten vragen:

at doe ik werkelijk? wat ben ik uiterlijk in werkelijkheid?

De meeste mensen zijn hierbij nogal voorwaardelijk. Een typisch nederlands gebed luidt: O heer, ik zal u mijn gehele leven lang dienen wanneer u eerst die of die geneest, zorgt dat ik de 100.000 krijg of iets anders.

Dat vindt ik wel leuk, maar God staat niet op de markt en loven en bieden is er dus niet bij. Loven mag misschien wel, maar zonder vraag en aanbod, zonder een voorwaardelijk iets aanbieden.

En wanneer je al tot anderen roept "Looft den Heer" dan moet je niet alleen zelf dit allereerst en oprecht doen, maar moet je ook Zijn werken heilig achten.

Doe je dit niet, dan vraag ik mij af hoe je naar binnen zoekende nog in je werkelijk je God zult kunnen vinden.

Ik heb wel eens het idee - al is het mogelijk een gek denkbeeld - dat heel wat mensen die zeggen in zich God te vinden eigenlijk helemaal niet met de echte God te maken hebben. Zij beleven mogelijk wel iets, maar hebben dan te maken met delen van zichzelf of de een of andere oude heidense godsheid. Zo een type van oog om oog, tand om tand.

Daar lijkt het in deze wereld trouwens steeds meer op, want de meeste mensen hebben een bril op en een groot deel van de mensheid sjouwt rond met een kunstgebit.

De werkelijke God, waarin hier zovele mensen zeggen eerlijk en oprecht te geloven is een God van liefde. Een Vader. Wanneer ik in mijzelf die Vader beleef vloeit hieruit ook naar buitentoe een gevoel van verbondenheid voort met alle buiten mij bestaande broeders en zusters.

Dat betekent dan nog niet, dat je ze allen even aardig dient te vinden. Natuurlijk niet. Maar het betekent wel, dat je hen eerst als kinderen van de Vader dient te erkennen en dan pas verder moogt denken.

Wanneer ik in mijzelf licht vindt weet ik misschien niet eens, hoe ik dit nu omschrijven moet - Het lijkt mij trouwens erg moeilijk een beeld te geven van een God die alomvattend is.

Mogelijk hebt uzelf met die omoeilijkheid ook wel eens geworsteld. Maar ergens is het in je dan toch een gevoel van licht, van vreugde en van zekerheid.

Maar wanneer ik zoiets in mijzelf heb gevonden dan moet ik dit naar buitentoe toch ook uitdragen? Een waar geloof is onaantastbaar, zowel innerlijk als naar buiten toe.

Er zijn heel wat mensen op aarde die geheel niet bang zijn voor de dood. Tot zij 65+ worden. Dan verandert dat langzaam. U kunt dit natuurlijk belachelijk vinden of u afvragen of dit wel juist is.

Maar het feit blijft bestaan: wij zijn geneigd afstand te nemen van zekerheden, te doen alsof zij niet bestaan. Wij zijn geneigd ook bij onszelf te doen, of ommige dingen niet bestaan of geen betekenis hebben.

Maar wanneer wij eerlijk diep in onszelf kijken dan treffen wij daarin steeds weer zaken aan waarvan wij beseffen dat die zo fraai niet zijn.

Daaron moeten wij zoeken naar de bron van die innerlijke boodschap.

Misschien kunnen wij dan spreken zoals de oude filosofen en zeggen dat de grote God zijn boodschap doorgeeft aan de kleine god in ons. Maar wanneer er een bron is voor het innerlijk erkennen van juist en onjuist dan is dit bepalend voor je wezen.

Dus niet wat je tegenover anderen zegt, maar wat je tegenover anderen bent is belangrijk in dit verband. En juist op dat punt loop je nog wel eens vast:

Het lijkt er wel eens op dat de mensen begrippen veranderen precies zoals het hen uitkomt. Vroeger betekende solidariteit in feite samen honger lijden. Daarna werd het : samen opspelen tegenover anderen. En nu wordt het langzaam maar zeker een gemeenschappelijk vechten met als motto " ik een beetje meer dan jij".

Zo gaat het trouwens ook met het begrip " innerlijke waarheid". Eens betekende dit : mijn geloof is mijn God. Mijn God is mijn leven. Daarna werd het: mijn geloof is mijn weg naar God en Hij zal mij helpen, ook al doe ik het verkeerd in het leven. Nu zegt men: God is datgene wat ik nodig heb ik mijn leven.

Ontwikkelingen die volgens mij esoterische bezien geheel verkeerd liggen. Wanneer je probeert de zaken voor jezelf concreet te stellen geeft je toe: innerlijk ben ik een vat vol tegenstrijdigheden.

En als je dat weet moet je je natuurlijk ook afvragen waarom. Uiteindelijk ga je niet voor niets ruzie maken met jezelf, zo in de stijl van " ik vind dit, maar ik voel dat ik eigenlijk dat zou moeten"

Dat is kolder. Dat is met zoiets al iemand die probeert met twee linkerbenen tegelijk uit bed te stappen. Dat is een heel linkse persoon die ten val komt en dan voor zijn fatsoen alleen nog rood durft stemmen. Maar dat kan hij niet toegeven, dus spreekt hij over zijn gelijk. En wanneer dan een ander zwart stemt ziet hij nogmaals rood.

Je moet innerlijk het evenwicht bewaren. Wanneer je innerlijk verdeeld bent heeft dit een reden. Die reden kan nooit liggen in de onjuistheid van hetgeen er in je bestaat. Dus ligt zij altijd weer in de onjuistheid van hetgeen je naar buitentoe zoudt willen zijn.

Een oplossing is dan, al acht menigeeen die vervelend maar zal de esotericus de juistheid er van toe moeten geven: Wanneer ik in mijzelf geprobeerd heb het meest juiste te vinden, zo mag ik dit ook naar buiten toe op geen enkele wijze aantasten. Alleen ervaringen en toenemend besef kunnen mijn visie op uiterlijke juistheid dan wijzigen. Maar je kunt en moogt onooit tegen jezelf ingaan.

In jezelf is de lichtende kracht, de werkelijkheid. Wanneer ik dit stel knikken vele mensen ja. Maar indien dit zo is is buiten je alleen de schijn, maya.

Wat klinkt of je uiterlijk in een stuk geurige zeep ronddobbert. Maar wie denkt dat dit nog waar is ook heeft zeker nog nooit in een prutsloot gekeken.

Wanneer in ons de waarheid leeft en buiten ons een werkelijkheid en wij geloven dit oprecht, dan moet al wat in ons is de maatstaf vormen voor alles wat wij buiten onszelf zijn, doen of beleven.

Je kunt het nu eenmaal niet op twee manieren gelijk hebben. Je kunt niet echt een uiterlijke noodzaak kennen die hoger is en anders dan je innerlijke noodzaak.

Wanneer je dit probeert als waar te zien is dat geestelijk zoiets als iemand die eerst veel droge gist eet en daarop te veel water drinkt: In het begin wordt je een gevuld mens, dan een steeds groter en steeds pijnlijker mens en als je door gaat op die manier komt er een ogenblik dat je barst.

Je kunt geestelijk tijdelijk grootheid verkrijgen door de tegenstellingen te erkennen en er vervolgens steeds mee te jongleren. Maar dat betekent dan wel, dat die tegenstellingen steeds intenser worden. Op een gegeven ogenblik kun je het niet meer aan. Want gebeurt er dan? Dan knap je af.

O, zeker, de buitenkant blijft wel heel. Maar innerlijk wordt je zuiver schizoïde. Ik gebruik maar even een vakterm. Uiteindelijk heeft een psychiater ook een vak.

Al kun je er natuurlijk over twisten wat voor vak het wel is. Want het is een vak waarbij je de mens in innerlijke vakjes verdeelt. Maar ga je daarmee te ver, dan is dit niet vakkundig omdat je kundigheid dan achterblijft bij de eisen van het vak dat je zegt te beoefenen.

Wat een leuke is om eens verder over na te denken. Ik bedoel, dat je steeds meer verdeeld geraakt tegen jezelf, een gespleten persoonlijkheid wordt die in en met zichzelf geen raad meer weet. En wanneer je eenmaal zover gekomen bent, hoe kun je dan nog iets beseffen van je innerlijke werkelijkheid?

Dan weet je niet meer wat de waarheid buiten je is en evenmin wat de werkelijkheid in je betekent. Dan ben je voortdurend in oorlog met jezelf. En steeds meer die elementen in jezelf voortdurend verslaan en gelijktijdig je overwinnaar voelen speelt voor jou nog een rol.

Kortom, wat je beseft is de werkelijkheid in je niet en de werkelijkheid en werkelijke betekenissen buiten je niet. Soms, een enkel ogenblik besef je er iets van en dan sla je al weer op hol.

Neen, wat je nodig hebt is geen vaardig jongleren met geweten en weten. Wat je nodig hebt is innerlijke rust.

Nu is rust iets wat velen schijnen te begeren, Ik heb gehoord dat er al mensen zijn die ijveren voor een 32-urige werkweek. Maar van minder werken worden zij heus niet rustiger en dat geldt bovendien ook voor hun familie.

De enige rust die telt, die je werkelijk nodig hebt, is een toestand die je bereikt door je uiterlijk en innerlijk zo goed mogelijk te ontspannen en gelijktijdig even te aanvaarden, dat de dingen nu eenmaal zijn zoals zij zijn.

Eerst wanneer je even niet meer in strijd bent gewikkeld met de wereld buiten je kun je in jezelf alles wat daar bestaat iets duidelijker gaan beleven.

Eenvoudige vergelijking: iemand fluistert naast u de mooiste gedichten, maar de radio produceert keihard beatmuziek. Wilt u die gedichten goed horen dan dient u eerst de radio af te zetten.

Zo is het met je innerlijk ook. Wanneer je die innerlijke rust en vrede werkelijk wilt winnen, de kracht wilt horen en beleven die in jezelf schuilt, moet je tijdelijk die buitenwereld even uitschakelen.

Trouwens, wat heb je eigenlijk te maken met al die conflicten buiten je, nietwaar? En wanneer je dan innerlijk je waarheid vindt zul je, terugkerende tot de beat muziek waarmee ik de wereld vergeleek - het beat zit er in ieder geval ruim in, want overal slaan zij elkander ongelukkig - opeens begrijpen wat er buiten je werkelijk gaande is.

Ik meen dat dit begrip voor de bewustwording erg belangrijk is. Er zijn vele dingen in de uiterlijke wereld waaraan je niets kunt doen. Maar wanneer je innerlijk weet wat waar is, dan zul je beseffen wat en hoe je leeft, zelfs wanneer je uiterlijk schijnbaar hulpeloos bent.

Juist dank zij dit besef erken je echter dan ook eerder alle punten waaraan je zelf nog wel iets kunt doen. Daarbij ga je dan ook van jezelf uit en niet meer alleen van de voorstellen van anderen.

Dan reageer je niet meer zoals die vele anderen mensen die voortdurend stellen, dat de staat iets moet doen. Trouwens, wanneer die staat steeds weer iets moet doen lijkt het wel een geval van buikloop.

In feite is het niet steeds weer een kwestie van die ander moet, maar van een "ik ben!". Ik beseft en volgens mijn beseft reageer ik. Telkens wanneer je dit doet ga je de wereld beter begrijpen. En daardoor zie je ook jezelf en je eigen betekenis juist. Door jezelf beter te leren kennen door wat je bent leer je ook de god beter kennen die in je heerst.

Anders gezegd: De waarheid die de kern is van mijn wezen wordt mij duidelijker en meer omschreven. En indien er iets is waar je in de esoterie moet streven zo is het wel dit innerlijk erkennen van al, ook van de z.g. uiterlijke krachten en mogelijkheden.

Dat is nog iets anders dan een alleen maar mystiek opgenomen zijn. Dit laatste betekent alleen maar, dat je even niet meer weet waar je aan toe bent en je daaronder heel gelukkig gevoelt. Waarna je terugkeert en blijft hunkeren naar die onbegrepen toestand terwijl je gelijktijdig daardoor jezelf en je wereld dreigt te verwerpen.

Werkelijke bewustwording is juist innerlijk licht en de innerlijke toestand steeds dichterbij je dagelijkse leven brengen. Je hoeft niet steeds in dat licht te zitten, maar je moet het a.h.w. steeds binnen je bereik weten. Om dan, vanuit dit contact met die innerlijke werkelijkheid, te leren leven zonder ontevredenheid met een algeheel begrip voor juistheid vanuit je eigen wezen en denken.

Ik wil nu nog even moed in spreken. Want er zitten er een paar met gezichten, zo lang dat wanneer die dadelijk naar buiten gaan men het voorplein niet meer hoeft te vegen. En zo erg is het nu werkelijk nog niet.

Waarop de pessimist zegt: nog niet, dus het komt wel. Kom nou. Het is nog niet zo ver en hoeft misschien nooit zover te komen. Waarom zou het wel gebeuren, wanneer steeds meer mensen gaan beseffen wat er aan de hand is?

Met het trekken van gezichten die zeggen "mijn God wat zal er gaan gebeuren" komt u heus geen stap verder. Wanneer u nu eerst maar eens van binnen die vrede vindt, dan vindt u ook de juiste houding tegenover alles wat er buiten u gebeurt.

Wie het innerlijk licht vindt, vindt innerlijke zekerheid. Zelfs wanneer je innerlijk eenmaal het licht hebt gevonden en weet, dat er een god is kun je nog wel vechten om een duiding. Maar je voelt het juiste heus innerlijk wel aan.

Dan heb je een zekerheid van voortbestaan omdat je voelt: die god, dat licht, die kracht in je kan niet teniet gaan. Dus kun ook jij niet werkelijk en geheel teniet gaan.

Dan is alles buiten je nog maar half zo belangrijk. Belangrijk is het dat je de god in je niet verliest maar het beseft daarvan voor jezelf sterker maakt door al wat je bent, doet en beleeft.

Mens, leef jezelf, wees jezelf, maar wees uiterlijk nooit strijdig met het licht in jezelf. En wanneer je maar even kunt, probeer iets van dit licht en van die vreugde buiten je kenbaar te maken. Het vreemde is, dat er dan nog wonderen gebeuren.

Wanneer je in jezelf de zekerheid hebt ben je voor vele zaken in de wereld onkwetsbaar, onaantastbaar. En wat je kan overkomen is dan ook verder niet van betekenis omdat het alleen een bevestiging betekent van hetgeen je innerlijk bent. Dus waar maak je je druk over?

Goeden avond.

(eerste deel geredigeerd, tweede deel geredigeerd en bekort.)

d.d. 20 februari 1981